

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XXXIX. De Censibus, Exactionibus, & Procurationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

ne aut consuetudine jus istud sit obtentum. *Co-
vart. d. loco n. 6.*

67. Quantum ad Legatum à latere, potest ille
prævidendo præjudicare patrono Clerico, non
etiam laico, per textum in *c. Cum dilectus 18. h.
t. qui distinguit inter laicum & Clericum, cum
ad signata ratione diversitatis, quod scilicet. Cleri-
cus subdit jurisdictioni Legati, non etiam laicus.
Ad Episcopum quod attinet, illi non licet de-
rogare juri patronatus sive Eccl. siastico sive laico,
ut patet ex *can. Decernimus xvi. q. 7.* Adeo ut
collatio non teneat, secundum ea, quæ dicta su-
perius, *ead.**

68. Extinguitur jus illud, Primò, per cessionem
alteri factam, qua de re sup. Quod & obtinet, si
publicetur universitas, cui adhæret.

Secundò, per remissionem, *c. t. eod. in 6.* licet
enim cuilibet jus suum remittere.

III. Si patiarur patronus Capellam com-
munitati in Ecclesiam collegiatam, in qua non
est locus præsentationi, sed electioni cui se
non immiscet patronus: nisi quòd ad sensus
ejus postuletur, & nisi aliter de sua jurisdic-
tione obtineat, ut habet textus in *c. Nobis
25. h. t.* non quoad vocem præstandam electio-
ni, hoc enim induci consuetudine acquirit, aut
per Episcopum concedi: sed ut interponat par-
tes suas in electionis tractatu. Innoc. in *d. c. 25.*
Sunt autem patrono reliqua jura salva, *d. c.
25.*

IV. Si Ecclesia destruat, quia rei non exi-
stentis nullæ sunt qualitates. Quid juris sit, si
Ecclesia destructa rædificetur, dictum est sup.
eod. nu. 6.

V. Si Ecclesia obnoxia huic juri cum altera u-
niatur consensu etiam tacito patroni. Joan. An-
dr. ad *c. 2. sup. de relig. domib.* quia cum altera u-
niatur Ecclesia censetur quasi extincta. Quod ad-
mittit specul. *De jure patron. in fine,* non tan-
tum quando ex fundatione hoc jus competit,
sed & si ex dotatione; ex ratione, quod non am-
plius ibi ordinetur Sacerdos.

VI. Per crimen, quod commisit patronus
circa personam Rectoris, quem per se aut per
alium occidere aut mutilare præsumpsit, *c.
pen. inf. De pœnis.* Quo casu ad Ecclesiam re-
vertitur jus patronatus, aut extinguitur po-
tius ipsa Ecclesia manente liberâ. Ut hæredi-
bus patroni nihil juris super sit quod præten-

dant: meretur enim factum hoc patroni, ut cum
sua posteritate excludatur indignus, qui à loco,
in quem commisit, beneficium expectet. Re-
fertur etiam ad crimen, si jus patronatus fue-
rit adquisitum simoniacè, ut eo dicatur priva-
ndus comparans, *c. 6. h. t.* Facit & hæresis, in
quem incidit patronus, eo privari, cum omnia
ejus bona hoc ipso publicentur, ut dicitur inf.
De hæret.

69. Quid si revertatur ad sanam mentem, abre-
nuntiat à hæresi? R. Ipso jure omnia ejus bona
esse confiscata propter hæresicos delictum;
quod non tollit penitentia quoad personam in-
flictam ipso jure. Quia tamen ante sententi-
am, declaratoriam scilicet, non possunt bona
apprehendi per fiscum, *c. Cum secundum De hæ-
ret. in 6.* videtur Glossa in *can. Maximum 1. q. 7.*
remanere patrono jus suum saluum cum bonis:
quæ sententia est benigna, qua de re latius age-
tur infra *d. tit. De hæret.*

70. Q. An excommunicatio privet patronum
isto jure? R. Nusquam haberi, quod excommu-
nicatus aliquo jure privetur, sed omnia sua sal-
va habere: imò & ei posse adquiri iustitiam de
novo, fundando, dotando, succedendo, aut ali-
às per universitatem acquirendo, cum & ma-
trimonium valide ineat, & Religionem profi-
teatur, Nec facit, quòd ad beneficium Ecclesia-
sticum omnis illi sit præclusa via; nam hoc i-
deo, quia spiritualium est incapax: hoc autem
jus tantum est dependens à spirituali, non cri-
am mere spirituale, Abbas in *d. c. Nobis 25. nu. 3.
h. t. Rochus V. Competens nu. 20. & seqq.* Quan-
tum ad exercitium præsentationis dictum de
eo sup. *eod. nu. 19. & 60.*

TITULUS XXXIX.

De Censibus, Exactionibus, &
Procuracionibus.

SUMMARIUM.

1. Censibus vocabuli varia significatio.
2. Censibus quid, & in qua moneta solvendus.
3. Solito major aut novus non imponendus Eccle-
sia, nec vetus augendus.
4. Exactionum nomine quid hic veniat.
5. Ab exactionibus Principum immunes Clerici.

Uu 2. 6. Pro-

6. Procuraciones quid, & modus earum.

7. Modum excedens tenetur ad duplum recipi.

8. Paena hoc an evitetur solvendo simplum intra mensem?

9. Istantium comitatus & expensa.

Spectant ad gravamen Ecclesiarum Census, Exactiones, Procuraciones. Census vocabulum est *πρόσφυαον*, id est variae significationis, ut videre est apud Molin. ad *Consuet. Paris. tit. 2. in princ. nu. 7. & seqq.* & Molinam *Delus. & iure tract. 2. Disp. 381.* Nam accipitur Primò, pro rerum & bonorum cujusque assimilatione, secundum quam tributa olim pendebantur, & cives in certas classes apud Romanos distribuuntur, ut patet ex Livio, & aliis. Secundò, pro tributo & publica pensatione, quae praestatur in recognitionem universalis domini, & auxilium rectae gubernationis, & tuitionis Reip. quae fit per Principem, quo modo accipitur passim in Jure civili, *Cod. Sine Censu vel reliquis fund. comparari non posse. c. De censib. & consistor. lib. 11.* Tertio, pro modico annuo canone, qui praestatur in recognitionem directi domini, & jurium dominicalium, qualem praestatur emphyteuta. Quarto, pro annuo reditu, quem quis sibi reservavit ratione censi praedii, aut juris, ut *h. c. Constitutus 6. sup. De relig. domib. aut ratione tradita pecuniae, quae de re sup. De empr. vend.* Quintò, pro eo, quod annuatim praestatur ratione, & in recognitionem subjectionis, quo modo hoc loco accipitur; aut etiam ratione foundationis aut dotationis, cujus tempore patronus sibi censum reservavit auctoritate Episcopi, ut colligere est ex *c. Praeserea 23. sup. tit. prox. aut etiam alia de causa.* Ut solutio census videatur indicare subjectionem, *c. 2. h. r. non tamen semper, ut patet ex c. Praecipimus 8. inf. De privil.*

Census itaque est reditus annuus, quem Ecclesiae debent suo Praelato, non in signum domini, sed in recognitionem subjectionis, *d. c. 2. h. r.* Praestandus in ea moneta, quae institutionis tempore erat in usu, *c. Olim, 20. h. r.* vel si non reperitur, in quantitate, quae erat tempore constitutionis. Abbas in *d. c. 20. nu. 4. c. pen. h. r.* nisi tempore 40. annorum, quo iudibus Episcopalibus praescribitur, Abbas d.

locoru. 6. solutus fuerit in alia moneta minoris valente, *d. c. 20. ** Major solutio ponitur Ecclesiis, nec antiquus augetur, *c. 1. 7. h. r.* Ut enim res Ecclesiae non alienantur nec ad censum novum obligantur, nisi quis augeri potest; quia quod iuris est in eadem & in parte. Ubi nihil facit census Rectoris aut Clericorum, qui Ecclesiam volunt constituere censualem, sine auctoritate Diaecesani, *c. Praeserea 8. c. Canon. 11. h. r.* ut iuramentum super ea re exactionem relaxandum ab iis, qui exigerunt, *c. Spiritus vit 13. c. Gravus 15. h. r.* Dicta de hoc censu, quem vocat tributum Ecclesiae Pont. in *c. 1. h. r. & Synodarium in d. r. 2. c. cedunt, nisi sit remissus, c. Canon. 11. h. r. & d. c. 6. sup. De relig. domib. aut pen. exemptio.*

Exactiones sunt subsidium aliquod ordinarium, quod penditur Praelatis iusta causa id petentibus, *c. 6. §. 1. h. r.* quale vocatur subsidium charitativum. Sine ea modum, quae causam excedant; alias restructe tenentur. *Ea qua 12. h. r.* Pauper Clericus his non gravandus, *arg. c. 4. h. r.* quod cum pauperis gravet, cuius proinde fit potius mulierum Divitem Clericum non habentem bonorum aut ordinatum ad titulum sui patrimonii teneri ad hoc subsidium videtur velle *hic Conf. 5. in fine.*

Sunt & Principibus suae exactiones, quae non nisi ab ipso Principe legitime imponuntur, ab aliis eas indici prohibitum, sed per excommunicationis, *c. Innovamus 10. de ecclesiasticae personae ab iis sunt immunitate quoad res suas: ut à laicis personis imponi queant, & contra facientes; etiam excommunicationis ipso facto incurrant. Nisi recognitionem exerceant; etatenus enim non est ut hac immunitate fruantur, *c. pen. ad Clem. fin. eod.* Uti nec quando exactiones tam in commodum Clericorum, quam laicorum, adhibita auctoritate Episcopi, Clericorum consuetudo debetur quidem & hac immunitas, sed de consuetudine iis ablata, quae sunt in ministerio Ecclesiae, uti dicitur *in foro compet.**

Procuracionum nomine hic veniunt pensae, quas vel Ecclesiae, vel Monasteria

ben Episcopo, vel altari, visitanti ex officio & quidem in propria persona, non alias, c. procuratorum 23. b. 1. Nisi privilegio Apostolico sint exempta ab earum visitatione: quod non facile creditur concessam quoad Nuntios Apostolicos, c. cum instantia 17. b. 1. Sint & hæ moderate, secundum locorum facultates, c. Conquerenti sup. de off. ordin. * Si modum excesserit visitans, tenetur ad duplum ejus, quod recepit, ei Ecclesie, à qua recepit. Quod nisi intra mensem solverit, Episcopo est interdictus Ecclesie ingressus: alii ab officio & beneficio sunt suspensi hoc ipso, donec persolverint, c. 2. eod. in 6.

Ubi disputat Nav. conf. 2. b. 1. An simplum solvendo intra mensem evitent dictam pœnam? Resp. Hoc videtur ipsum probare arg. Clem. 2. vers. à qua de hæret. ubi post incursum similem absolvi possunt restituentes simplum tantum, non etiam pœnam quadrupli, quam debebant ratione concussionis: ut magis id dicendum illi videatur ante pœnam incursum, cum difficilius tollatur jus quæsitum, quam impediatur quærendum. Quæ ratio ut non sit mala, tamen d. c. 2. expressè non alias vult evitari pœnam, quam duplum intra mensem sit redditum.

Ne autem comitatu suo Ecclesie sint graves visitantes, certus numerus est præscriptus, c. 6. b. 1. Visitantis verò nomine victualia tantum, non etiam pecuniam, olim accipere licebat: postea pecuniam accipere permissum, c. 2. eod. in 6. Monentur porro visitantes per Trid. Sess. 24. c. 3. de reform. ne cuiquam sint graves inutilibus expensis: victualia quidem accipiant sibi & suis frugaliter, non etiam pecuniam: nisi ita habeat consuetudo, & eam dare eligant, qui visitantur. Ubi autem gratis visitari solitum, ibi nihil accipiant.

TITULUS XL.

De consecratione Ecclesie vel Altaris.

SUMMARIUM.

1. Consecratio Ecclesiarum cur, à quo, & quando fieri debeat.

2. Ecclesia pollutæ reconcilianda, non verò consecranda de novo.
3. Ecclesia nomine quid veniat hoc loco.
4. Ecclesia pollutetur, I. Homicidio voluntario & injurioso.
5. An & suspensione ejus, qui ea dignus?
6. II. Seminis effusione injuriosa.
7. III. Sanguinis humani effusione.
8. An & per copulam conjugalem?
9. Pollutione occulta non redditur Ecclesia obnoxia reconciliationi.
10. IV. Sepultura fidelis excommunicati.
11. An & per sepulturam nominatim interdicti?
12. An & per consecrationem Episcopi excommunicati?
13. V. Sepultura pagani.
14. An & factus in utero materno existens?
15. Cæmeterium etiam pollutetur iisdem modis.
16. VI. Parietibus combustis & destructis.
17. Differentia inter priores quinque modos.
18. Effectus polluendi Ecclesiam in quo fundetur.

Sanctum & necessarium destinari loca publica, in quibus rectè colatur Deus, & populus Christianus opera religionis exerceat. Ea consecrari decens est, ex perpetua Ecclesie consuetudine, & quidem solemniter à proprio Episcopo, c. 2. & pen. h. 1. qua de re pulchrè Suarez p. 3. tomo 3. disp. 81. qu. 83. Sect. 5. vers. Tertio. Est enim consecratio ordinis Episcopalis, potest tamen alteri Episcopo delegari, non etiam non Episcopo. Non consecranda autem loca sacra nisi dotata, ut per ministros divino cultui possit satisfacere. Dos danda ab eo, qui consecrari jubet. Non dotatam consecrans tenetur ipse ad dotem, c. cum sicut 8. b. 1. Consecrantur & altaria, non unum tantum in una Ecclesia, ut velle videtur quidam hæretici olim moris fuisse, sed etiam plura in eadem Ecclesia, c. 5. b. 1. Quæ sint lapidea oportet, saltem quoad mensam superiorum, quæ sola consecratur, & debet esse tantæ quantitatis, ut possit capere pedem calicis, & hostiam. Fit consecratio tam Dominicis quàm profanis diebus, c. 2. b. 1. per oleum benedictum. Ubi nihil imminet consecrationem, si adjunctum fuerit oleum non benedictum, utrumque enim fit benedictum, cum potentius, scilicet benedictum, trahat ad se minus potens, scilicet non benedictum.

Uu 7 c. 3. in.